

ПРИВРЕДНА КОМОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ПРИВРЕДНА КОМОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Ул. Бранка Ћопића 6 · 78000 Бања Лука
Тел: + 387 51 493 121 · Факс: +387 51 493 126
info@komorars.ba • www.komorars.ba • www.business-rs.ba

ПРИЈЕДЛОЗИ ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПРОГРАМ ЕКОНОМСКИХ РЕФОРМИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА ПЕРИОД 2026-2028. ГОДИНА

Октобар, 2025. година

1. КОНКУРЕНТНОСТ

**2. ОДРЖИВОСТ И
ОТПОРНОСТ**

**3. ЉУДСКИ КАПИТАЛ И
СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ**

1. КОНКУРЕНТНОСТ

1.1. Пословно окружење и смањење неформалне економије Јавне политике које директно утичу на пословно окружење

1.1.1. Регулаторне и административне реформе, смањење трошкова пословања:

- **Дигитализација јавне управе** и омогућавање комуникације са јавним сервисима у електронској форми са циљем скраћења, поједностављења и појефтињења административних процедура, те смањења могућности корупције у реализацији административних поступака;
- Редовна **анализа Регистра пореских и непореских давања** у циљу смањења или укидања оптерећења привреде;
- Извршити измјене **Уредбе о условима и поступку за додјелу државне помоћи мале вриједности – de minimis помоћ у Републици Српској** на начин да се праг максимално дозвољеног износа de minimis помоћи, додијељене једном привредном субјекту у Републици Српској у периоду од три узастопне фискалне године, увећа са тренутних 200.000 ЕУР на 300.000 ЕУР. Наведена мјера би била оправдана, с обзиром да праг de minimis помоћи на нивоу Европске уније износи 300.000 евра, те због чињенице да сваке године одређен број привредних субјеката не испуни услов за кориштење подстицаја у привреди из разлога што су у три узастопне фискалне године већ користили 200.000 евра помоћи.
- Донијети пропис на нивоу Републике Српске којим ће се дефинисати **успостављање система е-фактуре на територији Републике Српске**. Електронске фактуре постају стандард у пословању, с обзиром да је у великом броју држава е-фактурисање обавезно. Доношење оваквог прописа би изазвало низ позитивних ефеката на пословање привреде које се огледају кроз елиминисање потребе израде докумената у папирном облику, брже и ефикасније израде фактуре, обраде података и размјена фактуре, смањења трошкова, аутоматско књижење у књиговодственим системима, боља контрола и преглед пословања и др.
- Донијети **Закон о интервентним набавкама Републике Српске** којим ће се унапријед дефинисати и планирати средства из Буџета РС у случају озбиљних поремећаја на тржишту, имајући у виду да није могуће предвидјети тржишне осцилације понуде и тражње за наредну годину, нарочито у случајевима непредвидивости и негативних утицаја изазваних нпр. појавом корона вируса, енергетском кризом, ратним сукобима и сл.
- Из **Нацрта Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске** потребно је брисати обавезу законске ревизије финансијских извјештаја привредних друштава разврстаних у категорију средњих правних лица, због чињенице да у условима кризе у којим се налази привреда Републике Српске оваква мјера може бити контрапродуктивна. Поред наведеног приједлога предлажемо и смањење казних одредби, те смањење непотребног администрирања.
- У поступку доношења прописа од значаја за привреду проводити поступак **Процјене утицаја прописа на привреду** (ПУП/РИА), како би се на вријеме утврдили ефекти и могућност њихове примјене, трошкови које ће евентуално привреда имати у примјени, те друге обавезе за привреду;
- Усвојити нови **Акциони план за реформу јавне управе**;
- Креирати **Регисар запослених у јавном сектору** (јавна управа на републичком и локалном нивоу и јавна предузећа)
- Увести континуирану и обавезну **обуку јавних службеника** по питању преузимања правних прописа Европске уније, на начин да се максимално могуће прилагоде тренутним условима пословања у Републици Српској, те да се приликом преношења одредби ЕУ у правни поредак Републике Српске води рачуна о прописивању прелазног периода за примјену прописа ЕУ, како не бисмо долазили у ситуацију да привредни субјекти у Републици Српској престају са пословањем због пребрзо или неадекватно пренесених прописа. Негативан примјер смо имали у области хемикалија, када је

привредни субјекат из Републике Српске престао да постоји услјед пренесених прописа из ЕУ, док ФБиХ до данас није регулисала наведене прописе у свом законодавству.

- Креирати **електронски портал за јавне консултације** на нивоу Републике Српске у вези са доношењем прописа (**е-консултације**), са циљем обезбјеђивања већег степена транспарентности у законодавном процесу и укључености заинтересоване јавности¹.
- **Ограничити укупну потрошњу на плате запослених у јавном сектору у односу на БДП** због чињенице да плате запослених у јавном сектору биљеже раст на расходној страни Буџета Републике Српске, те је потребно увођење максималног прага учешћа плата запослених у јавном сектору у односу на БДП Републике Српске.

1.1.2. Подршка привредним друштвима и приступ финансијама

- Увећати **средства подршке намијењена технолошком унапређењу привреде** на најмање 100 милиона КМ за наредне годину и успоставити механизам годишњег увећавања средстава за ову намјену; основ за овакав приједлог представљају резултати из ове године, у којој је подржано око 180 привредних субјеката (резервисана средства), гдје су инвестиције, у односу на подстицајна средства, веће за пет до седам пута, тако да би се оправдано могло очекивати да у наредних неколико година буде генерисано око милијарду улагања у привреду Републике Српске. Како би наведени подстицај постигао боље ефекте на развој привреде, неопходно је увећати праг *de minimis* помоћи на 300.000 евра, те је неопходно извршити измјене прописа који регулишу ове подстицаје на начин да се као фокус подстицаја поставе реализоване инвестиције од стране свих пријављених привредних субјеката, које би биле подржане у максималном износу оправданих улагања на реализацији пројекта, у складу са прописаним одредбама и условима, без процентуалних ограничења. Наведеним мјерама би се увећао могући износ подстицаја намијењен привреди, те би се појачали ефекти подстицаја на привреду.
- Увећати средства подршке **намијењена дигитализацији пословних процеса у привреди и промоцији привреде** на сајмовима и сличним догађајима на најмање **1 милион КМ**, како би се омогућио озбиљнији наступ домаћих компанија на међународним сајмовима и другим пословним догађајима;
- Извршити допуне **Уредбе о додјели подстицаја за инвестиције од посебног значаја** на начин да се као пројекат на основу ког се може остварити право на подстицај, дефинише пројекат који обухвата преношење дјелатности из друге државе или ентитета у Републику Српску.
- У креирању мјера подршке привреди предвидјети средства за подршку и великим привредним друштвима, посебно за процесе усклађивања са захтјевима ЕУ у погледу примјене чистијих технологија, еколошки прихватљивих извора енергије и производних материјала, извјештавања у вези са примјеном принципа одрживости, итд.
- Допуна Уредбе о додјели подстицаја за повећање плате радника на начин да се у групу подручја које могу користити подстицаје за повећање плате уврсти и Подручје Г – Трговина на велико и на мало, као што је био случај претходних година, с обзиром на значај наведеног подручја и броја запослених који износ око 50.000 радника.
- Пружати континуирану подршку **промоцији домаће производње и куповине домаћих производа** кроз кампању Привредне коморе Републике Српске „Наше је боље“, која се у континуитету проводи од 2009. године. Привредна комора РС је, пред Институтом за интелектуално власништво БиХ, 2012. године, заштитила знак кампање Наше је боље, који је у годинама промоције постао препознатљив знак домаћих производа и услуга, што је неопходно и даље његовати и подржавати. Подршка подразумијева издвајање одређених средстава из Буџета РС (МПШВ, МПП, МТТ) за креирање свеобухватне кампање коју би осмислили домаћи субјекти из области маркетинга, дизајна, ИТ дјелатности и других сектора привреде у сарадњи са ресорним министарствима, туристичким организацијама и ПКРС.
- Увести **подршку инвестиционим активностима** пословних субјеката кроз допуну члана 26. Закона о порезу на добит, тако да се умањење пореске основице омогући пореском обвезнику **и за улагање у**

¹ Дobar примјер из праксе: <https://ekonsultacije.gov.ba/>

непокретности намијењене за обављање регистроване производне и трговинске дјелатности (како је било прописано 2012. године). Тренутном одредбом обухваћено је умањење само по основу улагања у опрему и постројења. Наведену одредбу неопходно је допунити и са прописивањем пореске олакшице за јавни превоз лица и превоз роба тако да набавка нових превозних средстава буде призната као трошак приликом одређивања основице пореза на добит. Посебан сегмент пореских олакшица би требао бити предвиђен за привредне субјекте, али и физичка лица, која реинвестирају капитал у циљу улагања у иновативне пројекте и технолошки развој привреде Републике Српске. Још један сегмент подршке инвестиционим активностима се односи на чињеницу да се зауставе најављене иницијативе за опорезивање дивиденде. **Привредна комора Републике Српске сматра да најављено увођење опорезивања дивиденде представља контрапродуктивну мјеру** с обзиром да ће представљати озбиљну дестимулативну мјеру за потенцијалне улагаче и инвеститоре у Републику Српску.

- Потребно је усвојити Оквир интероперабилности Републике Српске, прилагођен специфичним потребама Републике Српске, који би омогућио ефикасну размјену података између институција, приватног сектора и грађана. Оквир би био обавезно примјењиван приликом израде софтверских рјешења, што би омогућило лакшу размјену података и међусобно увезивање различитих субјеката унутар РС, али и на нивоу БиХ и даље. Напомињемо да је овај оквир давно усвојен на БиХ нивоу, а Влада Федерација БиХ је прошле године донијела одлуку којим је прихватила да користи Оквир интероперабилности БиХ и Европски оквир интероперабилности (*EIF*).
- Креирати **пореске олакшице за почетак пословања** (самозапошљавање), како би се стимулисало укључивање грађана у привредне активности (пореске олакшице за прву, другу и трећу годину пословања; смањена стопа доприноса; ослобађање од плаћања одређених такси и накнада у првој години пословања и сл.). Овим мјерама подршке посебно обухватити младе и жене, као потенцијал који је потребно укључити у привредне активности и на тај начин обезбиједити повећање животног стандарда, али и прихода у јавним буџетима. У области пољопривреде, потребно је подржати сва газдинства чији су носиоци млађи од 40 година старости са додатним подстицајним средствима.
- С обзиром да се у току 2025. године очекује значајан раст прихода на нивоу Републике Српске, прикупљен по основу повећања најниже плате у Републици Српској за 2025. годину, предлажемо да се дио разлике у оствареном вишку, пласира за различите развојне и подстицајне пројекте у привреду Републике Српске.
- Предлажемо измјене и допуне **Закона о парничном поступку Републике Српске** на начин да се у исти уведе институт који би омогућавао судовима олакшано провођење „типских поступака“, односно поступака који су у већем броју покренути (или је познато да ће бити покренути), а који се тичу истих ствари или им је суштина идентична.
- Неопходно је побољшати систем измирења обавеза у комерцијалним трансакцијама на начин да се обавезе међу пословним субјектима измирују у складу са одредбама Закона и уговора у циљу одржавања ликвидности привреде Републике Српске;
- Дефинисати **нове моделе финансирања привредних активности** кроз креирање повољних кредитних линија за ликвидност и обртна средства:
 - Креирање кредитне линије за нове производне линије у привредним друштвима и за реконструкцију, адаптацију, модернизацију постојећих производних линија;
 - Обезбјеђење подстицаја и посебне кредитне линије за извозно оријентисана привредна друштва;
 - Креирање повољнијих кредитних линија за увођење зелених технологија у пословне и производне процесе, примјену мјера енергетске ефикасности и кориштење обновљивих извора енергије;
 - Креирати кредитне линије у туризму са дужим грејс периодом, јер за поврат уложених средстава у туризам треба дужи временски период;
- Дефинисати мјере **подршке предузетништву жена** и програм финансијске подршке предузетништву жена са циљем већег укључивања жена у пословни и радни ангажман, чиме би се смањио недостатак

радне снаге, увећао привредни ангажман и економски допринос женске популације и постигли позитивни социјални ефекти.

1.1.3. Државна помоћ

- Задржати систем **ослобађања рудника и термоелектрана** у Босни и Херцеговине обавезе плаћања путарина на дизел гориво у складу са Законом о акцизама у БиХ, којим је дефинисано да се путарина не плаћа на дизел-гориво које се користи за потребе рудника, термоелектрана и железница у количини коју одобри Управни одбор Управе за индиректно опорезивање БиХ. Наведено ослобађање које, као такво, постоји већ годинама, а које је Савјет за државну помоћ БиХ² окарактерисао као недопуштену државну помоћ, намијењено је за погонска возила/радне машине које се користе у оквиру погона рудника и термоелектрана и које не користе путеве/аутопутеве, те стога нема ни смисла да се за гориво (која користе) плаћа путарина. Оваква мјера подршке постоји и у Хрватској, која је чланица ЕУ, што имплицира да је у Европској унији овакво ослобађање дозвољено и прихватљиво, те је потребно пронаћи механизам којим би таква државна помоћ била дозвољена и у БиХ, те чак и проширена на начин да буду уврштена и сва остала привредна друштва које користе дизел гориво у сврху обављања производње а не користе путеве и аутопутеве.
- Израдити програме финансијске подршке привредним друштвима за промоцију извоза, чиме би се омогућило унапређење извозних потенцијала и појачала конкурентност извозно оријентисаних привредних субјеката на међународном тржишту.

1.2. Јавна предузећа

- **Реструктурирање јавних предузећа:**
 - у јавним предузећима увести ефикасно, одговорно и успјешно пословање и управљање базирано на резултатима рада, примјену правила корпоративног управљања; рационализовати број запослених (ускладити број запослених са потребама радних процеса који се обављају у истим); инсистирати на одговорности за неефикасан и неодговоран рад, те злоупотребе службеног положаја;
 - потребно је увести забрану новог запошљавања у јавним предузећима на неодређено вријеме, осим у случају потреба безбједности и основног функционисања, уз претходно одобрење надлежног Министарства.
 - Увођење система независне ревизије важећих систематизација радних мјеста у јавним предузећима са циљем утврђивања вишкова радне снаге и евентуалног усмјеравања у реални сектор.
 - јавна предузећа која експлоатишу и управљају добрима од јавног интереса, морају рационализовати своје пословање и учинити га успјешним и у служби остатка привреде и друштва у цјелини.
 - економски развој Републике Српске треба ускладити са природним ресурсима са којима располажемо и њиховом рационалном употребом.
- Усвојити **Закон о преради и употреби дрвета** Републике Српске у циљу обједињавања одредби неколико подзаконских аката из надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у један обједињен пропис јаче правне снаге којим би се уредио цјелокупан циклус прераде дрвета и употребе дрвета од сировине до крајњег корисника (набавка шумских дрвних сортимената, производња и дистрибуција, систем праћења извоза и увоза производа од дрвета и намјештаја, прописивање минималних техничко-технолошких услова за оснивање и рад привредних друштва из области прераде дрвета и производње намјештаја, одређивање приоритета у снабдијевању основном сировином у складу са разврставањем дрвопрерађивача по основу финалности коначног производа и бројне друга питања).

² Рјешења Савјета за државну помоћ БиХ објављена у Сл. гл. РС, бр. 71/23 и 81/23;

- Кроз измјене **Закона о шумама** потребно је омогућити нове услове пословања у овом **сектору** којим би се унаприједила постојећа политика и планирање, управљање и газдовање шумама Републике Српске, унаприједила заштита шума, те систем финансирања и вриједности шума као и друга питања од значаја за шуму, шумско земљиште и развој шумарства;
- Посебно истичемо проблематику у вези са ЈП „**ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**“ чије пословање не испуњава захтјеве дрвопрерађивачке индустрије РС на начин да квартална и мјесечна динамика снабдијевања није усклађена са потребама привреде, а често је и недовољна.
- Потребно је, у максималном могућем обиму, повећати механизованост рада на сјечи и извозу шумских дрвних сортимената. Примјену најновијих технологија како код извођача радова у шумарству од којих зависи око 80% производње сортимената које користи дрвопрерађивачка индустрија, тако и у оквиру ЈПШ „Шуме Републике Српске“. Ова мјера се може реализовати путем субвенционисања набавке нове механизације, односно обнављања дотрајале механизације, али и путем субвенција за набавку горива.
- **Унапређење критеријума за расподјелу шумских дрвних сортимената.** Посебно се истиче потреба да унапређењем постојећих критеријума, максимално буду заштићени мали дрвопрерађивачи у руралном, шумовитом дијелу Републике Српске. Због тога је потребно извршити унапређење и побољшање критеријума за расподјелу шумских дрвних сортимената доношењем измијењене и допуњене Одлуке о утврђивању критеријума, услова и начина расподјеле шумских дрвних сортимената и Уредбе о минимално техничким-технолошким условима за рад објеката за примарну прераду дрвета. Такође је потребно промјенити критеријуме за разврставање привредних субјеката из области дрвне индустрије према степену прераде и спровести потпуну ревизију листе финалних и полуфиналних дрвопрерађивача.
- Доношење Одлуке о привременој забрани извоза одређених шумских дрвних сортимената из Републике Српске, БиХ за одређене врсте дрвних сортимената (храст), а све у циљу обезбјеђивања неопходних количина шумских дрвних сортимената за дрвопрерађивачку индустрију.

1.3. Реформе економске интеграције

- Обезбиједити већи ангажман ДКП мреже и представништва РС у иностранству на промоцији домаћих производа и услуга, проналаску извозних тржишта и нових партнера.
- Обезбиједити веће подстицаје за увођење стандарда у привредним друштвима, те средства за промоцију и излагање привреде Републике Српске у иностранству (сајмови, пословне мисије, билатерални сусрети и сл.).
- Систематизовати подршку за привредне субјекте у циљу посјете/излагања производа на значајним сајмовима и привредним мисијама изван Европске уније.
- Подршка привреди у домену усаглашавања производа са техничким захтјевима и релевантом техничком регулативом Европске Уније, унапређењу безбједности и квалитета производа и услуга, те јачању система за оцјену усаглашености у РС, система менаџмента и унапређења доступности услуга у области инфраструктуре квалитета кроз израде Програма финансирања.
- Подршка привреди у домену усаглашавања производа са техничким захтјевима и релевантом техничком регулативом Руске Федерације и земаља BRICS.
- Дигитализовати процес регистрације привредних субјеката, на начин да читава процедура регистрације буде електронска.
- Извршити измјену Закона о привредним друштвима на начин да се као посебно привредно друштво препозна и startup као новоосновано брзорастуће технолошко привредно друштво кога карактеришу честе промјене власништва, са циљем даљег развоја и подстицања таквих привредних друштава у Републици Српској.
- У циљу омогућавања различитих врста алтернативног финансирања startup привредних субјеката неопходно је креирање услова за групно финансирање (crowdfunding). Групно финансирање је начин финансирања пројеката или пословних подухвата прикупљањем мале количине новца од великог броја лица, обично путем интернет платформи. Поред групног финансирања, потребно је креирати

регулаторни оквир који ће омогућити функционисање инвестиционог (crowdinvesting) или групног финансирања путем позајмица (crowdlending) што отвара врата домаћим startup привредним субјектима да на ефикасан начин прикупљају средства од домаћих и иностраних инвеститора.

- **Обезбједити средства за оснивање испитних лабораторија**, које би биле акредитоване по различитим стандардима (ISO 17026 и слично) и оспособљене за преглед и сертификавање производа који се производе у нашим привредним друштвима. На тај начин би се осигурало да привредна друштва која извозе не морају формирати сопствене лабораторије или користити иностране лабораторије што изискује велика улагања и финансијске трошкове. С друге стране, ове лабораторије могле би се искористити за рад тржишне инспекције која контролише производе у увозу у сврху осигурања квалитета и безбједности робе на тржишту Републике Српске/БиХ.
- Привредној комори Републике Српске повјерити имплементацију активности које се односе на промоцију извоза производа произведених у Републици Српској путем учешћа на сајмовима (подршка колективном представљању привреде РС на реномираним међународним сајмовима у складу са исказаним интересима привредника), одлазећих и долазећих мисија, увезивања привредних субјеката са иностранством, одржавањем конференција и сл. Комора би представљала јединствену контакт тачку и реализатора оваквих програма промоције.
- Јачати везу са дијаспором, као потенцијалним ресурсом Републике Српске, и координирано радити (предузети регулаторне и буџетске мјере) на идентификацији наших стручњака и привредника у дијаспори са циљем пословног и привредног повезивања (пружања техничке и друге подршке и улагања) и обезбјеђивања додатних средстава за инвестирање и повезивање са већ истраженим тржиштем.
- За промоцију извоза и инвестиционих потенцијала користити мрежу коморских система у региону и шире.

1.4. Пољопривреда, индустрија и услуге

1.4.1. - ПОЉОПРИВРЕДА

- **Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње** – Укрупњавање посједа пољопривредних газдинстава у циљу стварања већих и одрживијих цјелина, с обзиром да мала и фрагментирана пољопривредна газдинства представљају један од разлога ниске продуктивности у пољопривреди. Необрађено и неискориштено земљиште ставити у функцију и производити више хране из домаће производње уз дефинисане стратешке производе, ради обезбјеђења домаћег тржишта, смањења увоза и повећање извоза кроз евентуално додатно подстицање. Такође, очекивани ефекти су свакако остваривање већих приноса по јединици производње, већих прихода и већа БДВ од пољопривреде. Због свега наведеног потребно је убрзати процедуру доношења новог Закона о пољопривреди који би садржавао и одредбе везане за подстицаје односно децидно одређивао који производи у минималном износу и које инвестиције у минималном проценту у пољопривредној производњи требају бити подстицане, те проценат који заузима аграрни буџет од укупних домаћих буџетских прихода (стратегијом развоја и актуелним законским рјешењем је предвиђено 6%).
- **Потребно је увести тзв. „плави дизел“ за пољопривредну производњу.**
- **Повећање конкурентности и развој ланца вриједности у пољопривредно-прехранбеном сектору -** *Фаворизовати уговарање пољопривредне производње и увезивање домаће примарне пољопривредне производње са домаћом прехранбеном индустријом* - Мјерама новчане подршке и другим мјерама пољопривредне политике треба фаворизовати уговарање откупа домаће производње. На располагању је широк дијапазон мјера, од подршке активностима пољопривредних задруга које се баве откупом пољопривредних производа, преко одобравања подршке успостављању тржишне инфраструктуре за откуп домаћих пољопривредних производа (хладњаче, складиште, намјенска транспортна средства, амбалажа итд.), до давања новчаних подстицаја прерађивачима за откуп домаћих производа.

- **Активно примјенити мјере заштите домаће производње** - У склопу наведене мјере потребно је анализирати и постојеће споразуме о слободној трговини закључене од стране БиХ уз идентификовање и успостављање механизма за заштиту домаће производње омогућене наведеним споразумима.
- **Увести обавезну регистрацију свих пољопривредних газдинстава** - Да би се пољопривредна производња у РС могла планирати и билансирати домаћа понуда хране неопходно је располагати поузданим подацима о производном потенцијалу у пољопривреди (пољопривредне површине, структура њихове употребе, број грла стоке и др.). Постојећи Регистар пољопривредних газдинстава (РПГ) се може додатно дигитализовати, тако да би регистрација и ажурирање података у регистру било могуће у потпуности online.
- **Одржавање постојећих новчаних средстава или повећање новчаних издвајања за модернизацију пољопривредне производње и повећање њене конкурентности** - У садашњој структури новчаних подстицаја највише новца се издваја за новчану подршку производњи и директна плаћања којима се произвођачи производа који се на тај начин подстичу чине дугорочно зависни од тих подстицаја. Сва повећања аграрног буџета треба усмјерити у подршку модернизацији пољопривредних газдинстава (уобичајени назив је *капитална улагања*) и подршку инвестицијама у производне објекте, опрему и основно стадо и вишегодишње засаде, чиме се дугорочно стварају претпоставке да тако подржана газдинства постану конкурентнија и спремнија да се на домаћем тржишту одупру конкуренцији увозних пољопривредних производа. Како би се у будућности унапријед дефинисао систем свих подстицаја за пољопривреду предлажемо да се кроз законодавну регулативу усвоји пропис који би регулисао ову материју, што би свима олакшало дјеловање јер би се могла планирати средства у буџетима свих учесника у поступку додјеле субвенција. Кроз такво једно рјешење али и кроз постојећа рјешења субвенција у пољопривреди потребно је посебно субвенционисати извозно оријентисане компаније.
- **Повећати јавна улагања и субвенције појединачним пољопривредним газдинствима ради повећања њихове отпорности на климатске промјене** - Све израженије и учесталије манифестовање екстремних временских непогода намеће потребу активнијег дјеловања на повећању отпорности пољопривредног сектора на негативне посљедице тих непогода. Једним дијелом то треба радити повећањем обима јавних радова на изградњи и одржавању заједничких система наводњавања, одводњавања и одбране од поплава и града, а другим дијелом преко подршке инвестиционим улагањима појединачних пољопривредних газдинстава у повећање њихове отпорности и превенцију штета од елементарних непогода преко увођења наводњавања, постављања противградних мрежа, повећања производње у затвореном простору, осигурања производње итд. Пажњу такође посветити смањењу негативних утицаја на животну средину кроз повећану контролу и стварање услова за адекватно збрињавање чврстог отпада у руралним подручјима и опасног амбалажног отпада из пољопривреде. Такође, отпочети са подршком производњи енергије из обновљивих извора поријеклом из пољопривреде.
- **Повећање обухвата органском пољопривредном производњом** – Највећи изазов представља сертификавање такве производње. Први корак је већ направљен оснивањем сертификационе куће на подручја Лијевче поља, али треба радити на повећању њеног присуства на читавој територији Републике Српске и смањивању трошкова сертификације, преко групне сертификације и других мјера које то омогућавају.
- **Повећати подршку младим пољопривредним произвођачима** - Присутан је тренд напуштања рурланих подручја и пољопривреде, нарочито од стране млађе генерације. Праве посљедице таквих демографских промјена биће видљиве тек за десетак година. Борба за задржавање младих пољопривредника и њихово одређивање за бављење пољопривредом мора бити у фокусу свих мјера пољопривредне политике, а не само једне која обезбјеђује подстицаје за њихово samozapošljavanje. Подржати сва газдинства чији су носиоци млађи од 40 година старости са додатним подстицајним средствима.
- **Подстицати дигитализацију и информатизацију пољопривредног сектора** с циљем идентификације и ефикаснијег коришћења пољопривредног земљишта и пољопривредних ресурса, ефикаснијег праћења пољопривредних газдинстава и оправданости подстицања одређених култура.
- **Одгода примјене Правилника о измјени Правилника о начину и методама одређивања степена загађености отпадних вода** као основице за утврђивање водне накнаде за најмање једну годину с

обзиром да су наведеним правилником повећани коефицијенти загађења за одређене категорије загађивача.

- **Извршити измјену и допуну Правилника о условима и начину давања у закуп водног земљишта** на начин да се растерете изузетно тешки услови пословања за привредне субјекте који обављају дјелатности из области аквакултуре, узгоја рибе тако што би се ова дјелатност посебно издвојила у наведеном правилнику и посебно дефинисале годишње накнаде за закуп водног земљишта за ове привреде субјекте које би биле мање од постојећих.
- **Покретање платформе** (*Јединствен Агроинфо сервис*) на којој би се на стручном нивоу дефинисала производња стратешких производа и модели подстицања произвођача стратешких производа уз учешће стручњака из пољопривредне области, пољопривредних произвођача, коморског система, удружења грађана, невладиних организација и свих заинтересованих институција, предлагала рјешења, прикупљали подаци, докази и информације о могућностима, поједностављењу, смањењу оптерећења и модернизације пољопривредних прописа, али и система пољопривредне производње у Српској.
- Предлажемо формирање стручног радног тијела чији задатак би било дефинисање и одређивање стратешких пољопривредних производа (пшеница, млијеко, месо и сл.) и свих осталих производа Републике Српске према географским, агроеколошким, агроклиматским и регионалним условима производње у Републици Српској. Један од резултата рада овог радног тијела би требао бити формирање Фонда преко ког би се подстицали дефинисани стратешки производи и произвођачи, те начин финансирања таквог Фонда.

1.4.2 - ИНДУСТРИЈА

- Реализација усвојених стратегија (Стратегија развоја индустрије Републике Српске за период 2021-2027 и Стратегија развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2021-2027 године) и континуирана анализа степена реализације и ефеката реализованих мјера. На основу анализе стратешких докумената и акционих планова планирати средства у Буџету РС за сваку конкретну мјеру и приоритетни циљ како је наведено у Стратегији развоја Републике Српске за период 2021-2027.
- Неопходно је дефинисати програм опоравка и даљег развоја намјенске индустрије Републике Српске, који ће међу осталим садржавати и начин инвестирања привредних субјеката из намјенске индустрије, у циљу очувања овог сектора индустрије и омогућавања кориштења постојећих ресурса и кретања за увећање и развој намјенске производње.
- Усвојити измјене Закона о Уређењу простора и грађењу Републике Српске која ће захватити одређене измјене а у првом дјелу односиће се на измјене у сфери лиценци за надзор, гдје је важећим Законом дефинисано да физичка лица кориштењем личних лиценци могу вршити надзор над грађењем без ограничења. Приједлог за измјену Закона дефинисан је на начин да физичка лица могу вршити надзор над објектима до 400 m² бруто површине а преко 400 m² бруто површине биће неопходно ангажовање привредног друштва надлежног за обављање послова. Наведена измјена је неопходна ради спречавања злоупотреба у овој области у корист привредних друштава али и корисника.
- Формирање DATA Центра Републике Српске који би представљао заједнички простор података за индустрију и академску заједницу Републике Српске. Такође на нивоу Републике Српске потребно је развити мрежу регионалних Computing Edge чворова за обраду података потребних за индустрију, те за подршку CBAM праћењу
- Регулисати област козметике у Републици Српској. Наиме, привредни субјекти у Републици Српској који производе козметику усклађују своје пословање са прописима у региону, те би било сврсисходно донијети прописе из ове области и у Републици Српској.
- Предлажемо доношење сета подзаконских аката у области грађевинарства којим би се обезбједила сигурност имовине и власништва, дефинисали поступци, критеријуми и услови за даљи развој грађевинарства.
- Израдити годишње програме истраживања за експлоатацију и намјенско кориштење рудних богатстава Републике Српске и осталих ресурса (глина, за опекарске производе, бентонит, боксит, гипсани камен

и дрво) који се користе за грађење објеката, одржавање, реконструкцију и остале грађевинске радове у циљу ефикасног кориштења истих и увођења система рециклирања – поновне употребе материјала.

- Правно регулисати и успоставити финансијске подстицаје и повластице за употребу и кориштење еколошких материјала, кориштење обновљивих и доступних материјала попут опеке од земље, глине, гипса, дрвета, биомасе и слично, која утиче на енергетску ефикасност, те у циљу подстицања изградње нових и реконструисања већ постојећих објеката, који ће задовољити услове које енергетска ефикасност налаже.
- Подржати привредне субјекте који се баве производњом и откупом коже за потребе обућарске индустрије Републике Српске, а који у својој производњи користе домаће сировине за производњу коже.

1.4.3. - УСЛУГЕ

- **ТУРИСТИЧКИ ВАУЧЕРИ:** Туристички ваучери за субвенционисани одмор на територији Републике Српске. Након имплементирања туристичких ваучера у Закон о туризму Републике Српске, неопходно је редовно планирати буџетска средства у предстојећим годинама за реализацију програма туристичких ваучера у Републици Српској. Потребно је размотрити и уговорити могућност међусобног признавања и кориштења ваучера на територији Републике Српске и Републике Србије, чиме би се омогућило увећање броја ноћења туриста из Републике Србије.
- **Дигитализација малопродаје – оптимизација процеса** кроз измјене и допуне Закона о трговини Републике Српске на начин да се дефинишу и омогуће „дигитални читачи цијена“ које ће водити смањењу оперативног оптерећења продавца. Промјена цијена на полицама је задатак који често временски није усклађен са измјеном цијена у систему, што трговца доводи у прекршај. С увођењем дигиталних читача цијена процес промјене цијена постаје тренутан, што повећава тачност информација на полицама и омогућује запосленима да се усмјере на купце.
- **ЦЕНТРАЛНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ:** У складу са Законом о угоститељству неопходно је успостављање Централног информационог система у Републици Српској у области угоститељства који представља централизован електронски информациони систем и садржи све релевантне податке о пружаоцима услуге смјештаја, објектима за смјештај и гостима, преко кога се врши њихова евиденција и уносе други подаци проистекли из обављања угоститељске, односно туристичке дјелатности. Предности овог система су поједностављење пријаве и одјаве домаћих и страних туриста, евиденција уплаћене боравишне таксе, унапређење статистичког праћења туристичког промета, анализа и унапређење планског развоја туризма.
- **РАЗВОЈ ДИГИТАЛНИХ РЈЕШЕЊА У ТУРИЗМУ: Сателитски рачун у туризму:** Имајући у виду да туризам постаје све значајнија грана привреде у Републици Српској и да има тренд раста у погледу улагања у туристичку понуду и њену промоцију, потребно је регулисање области статистике туризма кроз законске оквире Републике Српске, који ће бити и у складу са међународним прописима. Недостатак адекватне статистике у туризму даје нереалну слику о количини новца потрошеног директно у туристичком сектору, као и у многим секторима којих се дотиче, односно комплементарним дјелатностима на које туризам директно утиче, што су грађевинарство, производња хране, трговина, саобраћај, занатство и сл. Због овога могуће с високом поузданошћу дефинисати кључне проблеме у овој области, нити имати у виду све позитивне помаке који се догоде послједице одређених афирмативних акција,

Сателитски рачун туризма (ТСА) је метода мјерења доприноса туризма на привреду установљен у међународној пракси. Служи доносиоцима одлука, креаторима политике и другим туристичким институцијама да сагледају стварни економски ефекат туризма на привреду и у складу са тим доносе одлуке и дугорочне стратегије у интересу земље. Помоћу ТСА могу се унапредити постојеће мјере за процјену туризма у привреди, планирати све будуће активности у туризму, као и побољшати ефикасност у вођењу

као
није

- Субвенције за туристичке агенције за организовано довођење страних и домаћих гостију: Мањак домаћих (рецептивних) туроператора указује на потребу за увођењем мјера које би подржале ову карику у туристичком ланцу вриједности јер је чињеница да су агенције и оператори још увијек претежно усмјерени на емитивни туризам. Потребно је увести субвенције за довођење страних гостију, али и за организоване групе домаћих туриста, гдје право на доделу субвенција имају туристичке агенције организатори туристичког путовања, регистроване у Републици Српској, које имају лиценцу, и то по реализацији организованог довођења туристичких група домаћих или страних туриста, гдје агенције остварују подстицај по страном, односно домаћем госту.
- Усвајање измјена и допуна **Закона о играма на срећу** у правцу дефинисања финансирања пројеката промоције и развој производа у туризму из прихода остварених од накнаде за приређивање игара на срећу;
- Дефинисати програме подстицаја Владе РС и локалних заједница за **развој дестинација** кроз пројекте развоја нових туристичких производа и доживљаја који се могу брзо припремити, утврдити јавна и приватна улагања неопходна за опоравак дестинација уз увођење мјера заштите здравља и сигурности.
- Приступ тржиштима - маркетинг и брендирање: Потребно је урадити План промоције туризма Републике Српске који ће јасно дефинисати бренд и садржаје туристичке понуде, прилагођене новим потребама туриста, који ће интегрисан у промотивну кампању, привући туристе из више земаља. У сарадњи са Центром за дигиталну трансформацију ПКРС припремити и провести едукативне програме на тему развоја и дигиталних маркетиншких алата за пружаоце туристичких услуга и друге субјекте на нивоу дестинација.
- Развој квалитета услуга у туризму на начин да се поведу следеће активности:
 - Унаприједити системе категоризације и учинити их ефикаснијим унапређивањем система инспекције и праћења.
 - Унаприједити садржај и квалитет туристичке понуде која би се лако претворила у туристичке пакете са боравком дужем од три дана, што је један од стратешких фокуса Стратегије развоја туризма Републике Српске
 - Провести програме едукације и кампање подизања свијести на тему квалитета за пружаоце туристичких услуга, увођења система сертификације одрживости (тзв. *Zelena shema*), те организовати семинаре о најбољим праксама у развијању туристичких производа.
 - У циљу изградње повјерења код потенцијалних туриста и представљања земље као сигурне дестинације, обезбједити ознаку „Сигурна дестинација“.
 - Развој нових туристичких производа.

1.5. Истраживање, развој и иновације

- УСМЈЕРЕЊЕ НАУЧНО-ТЕХНОЛОШКОГ ПАРКА: Привредна комора Републике Српске је дуго година заговарала оснивање НТП-а у Републици Српској по узор на успјешне примјере из региона. С обзиром да су предузети први кораци ка формирању НТП-а сматрамо да би основни циљ НТП-а требала бити повезаност са потребама привреде. НТП би требало бити мјесто гдје би привреда упућивала своје захтјеве за одређена технолошка и идејна рјешења која би била примјењива у привреди Републике Српске, а која би била креирана у НТП.
- Увести подстицаје за инвестиције у истраживање и развој, те заједничке развојне пројекте припремљене у сарадњи истраживачких/академских институција и привреде.
- Дефинисати посебне пореске олакшице за свако улагање које се односи на трансфер технологија и знања на начин да се порез на добит не плаћа у одређеном временском периоду (нпр. пет година) од извршеног улагања, без обзира на износ улагања, уз услове запошљавања високо квалификоване радне снаге.

- Створити услове за примјену електронског потписа, електронског документа и електронског пословања, што би за резултат имало јефтиније, брже и ефикасније административне процедуре и поступке, смањење могућности злоупотреба, одуговлачења поступака и корупције.
- Створити услове за кориштење електронских услуга у пословању (нпр. електронске пријаве и уплате боравишне таксе, е-пријава сезонских радника и сл.).
- Промоција и кориштење ИТ рјешења домаћих ИТ привредних друштава за потребе друштава из других сектора привреде.

2. ОДРЖИВОСТ И ОТПОРНОСТ

2.1. – Зелена транзиција/дигитална трансформација

- Кроз правилнике за додјелу подстицаја ресорних министарстава (МНРВОИД, МПП) омогућити остваривање подстицаја на пољу дигиталне трансформације привреде, односно унапређења пословног процеса, пословног модела, производа или услуга, путем кориштења дигиталних алата **примјеном стандардизоване методологије Центра за дигиталну трансформацију Привредне коморе Републике Српске (ЦДТ ПКРС)**. Циљ је да Центар буде тијело путем којег ће се реализовати средства ресорних министарстава од утврђивања критеријума, расписивања јавног позива, анализе и селекције пројеката привредних друштава израђених по методологији ЦДТ до додјеле средстава, све у сарадњи са ресорним министарствима.³
- ЦДТ ПКРС је први и једини центар у Босни и Херцеговини који на јединствен и свеобухватан начин пружа услуге за подршку дигиталној трансформацији привредних друштава.
 - Инфраструктура ЦДТ ПКРС састоји се од:
 - Стандардизоване методологије за анализу стања у привредном друштву, анализу степена дигитализације, креирање приједлога рјешења за процес дигиталне трансформације у привредном друштву и имплементацију конкретних рјешења;
 - Сертификованих 10 консултаната по међународном стандарду (ISO 17024);⁴
 - Рада по фазама: израда експертске анализе; израда дигиталне стратегије; имплементација рјешења из стратегије; верификација реализованих рјешења;
 - Организације едукација путем платформе за електронско учење: <https://edukacije.komorars.ba/>;
 - Алат за процену степена дигитализације и иновативности МСП „InnDigit Tool“, који има за циљ да идентификује дигитално-иновативне капацитете предузећа, капацитете за развој иновативних производа и услуга
 - Умрежавања привредних друштава путем електронске платформе <http://business-rs.ba/> (берза роба и услуга);
 - Информисања и повезивања путем платформе за електронски приступ информацијама о регулативи, приступу финансијама и могућностима организације *online* билатералних сусрета: <https://infobiz.komorars.ba/>;
 - Информисања путем *Viber* заједнице ПКРС.
- Кроз правилнике за додјелу подстицаја ресорних министарстава (МНРВОИД, МПП) омогућити остваривање подстицаја на пољу зелене транзиције, уз примјену дигиталних рјешења, система управљања енергијом и зелених пословних процеса, на начин да Привредна комора Републике Српске буде тијело преко ког ће се вршити зелена транзиција у привредним друштвима Републике Српске.

Дигитализација је развојна шанса Српске јер брзим и значајним улагањима у дигитална и иновативна рјешења може се брже и једноставније смањити разлика у степену развоја у односу на компаративне земље и привеле

³ Влада Републике Србије пројекте дигитализације у привреди финансира 50%, а сви се реализују преко Центра за дигиталну трансформацију ПКРС, који је једина контакт тачка за пројекте дигитализације у привреди Србије.

⁴ Консултанати су испит полагали пред акредитованим тијелом Привредне коморе Аустрије и стекли међународно признати сертификат;

Привредна комора Републике Српске развила је нову услугу у коморском систему Републике Српске, а која ће обухвата подизање компетенција запослених у привреди и пружање консултантске подршке малим и средњим предузећима (МСП) у процесу зелене транзиције уз примјену дигиталних рјешења, система управљања енергијом и зелених пословних процеса. "Партнер за зелену транзицију" је нова услуга Привредне коморе Републике Српске, која има за циљ да пружи стратешку и практичну подршку малим и средњим предузећима у процесима зелене и дигиталне транзиције. Кроз савјетодавну подршку, практичне алате и повезивање са релевантним институцијама и фондовима, ова услуга помаже привреди да се усмјери ка одрживом, енергетски ефикаснијем, еколошки прихватљивијем и тржишно конкурентнијем пословању. Кроз ову услугу, предузећа добијају: стручне савјете и консултантску подршку у преласку на зелене и дигиталне пословне моделе, информације о регулативи и тржишним захтјевима, приступ финансирању и модерним технолошким рјешењима, повезивање с провјереним партнерима и добављачима, те едукацију и обуку запослених за одржив развој.

- **ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ЈАВНЕ УПРАВЕ:** Потребно је развијати е-платформе које ће омогућавати ефикасан и олакшан приступ јавним услугама, смањење оптерећења за пословне субјекте, убрзати пружање јавних услуга и смањити трошкове за пословне субјекте приликом приступа јавним услугама. Дигитализација јавне управе у наведеном смислу би се требала проводити путем хармонизације дигитализације услуга, интероперабилности података и дигиталне трансформације у свим републичким и локалним институцијама. Овим моделом би се довело до избјегавања парцијалних, наметнутих и некохерентних решења дигитализације јавне управе.
 - Израдити **стратешки документ дигитализације јавне управе** којим би биле обухваћене услуге органа јавне управе и републичких организација које треба дигитализовати, административне процедуре које треба дигитализовати, рокови за постепену дигитализацију и окончање процеса, извори финансирања дигитализације, надзор над имплементацијом стратешког документа итд.
- **ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ПРАВОСУЂА:** Основни циљ и даља активност приликом провођења ове мјере би требала да се базира на повећању комуникације учесника у судским поступцима са судовима у циљу растерећења и смањења судске администрације, те повећања продуктивности судова, са посебним нагласком на привредне судове. Дигитализацијом услуга у правосуђу постигла би се и уједначеност у поступању судову.
- Формирање посебног тијела на нивоу Републике Српске са задатком координатора дигитално-зелених трансформација — то је тијело (или радна група) које координише ИЦТ сектор, енергетске политике, министарство привреде и предузетништва, министарство финансија и привреду и друге области.
- **РАЗВОЈ ЕЛЕКТРОНСКЕ ТРГОВИНЕ:** Унапређење правног оквира којим ће се дефинисати услови и облици електронске трговине, сигурност овог начина пословања, начин пружања услуга информационог друштва, обавезе информисања корисника услуга, комерцијалне поруке, правила у вези закључивања уговора у електронском облику, одговорност пружања услуга у е-трговини, евиденција е-трговаца и слично. Због свега наведеног потребно је **Креирати програм развоја е-трговине у Српској или донијети посебан пропис на нивоу Републике Српске који би дефинисао и уређивао искључиво област електронске трговине.**
- Идентификовање сектора у којима је могуће и нужно увођење модела циркуларне економије (нпр. производна индустрија, пољопривреда и прехрамбена индустрија, грађевинарство, туризам, производња пластике и амбалаже, индустрија текстила и обуће);
- Подршка привредницима у прилагођавању пословања моделу циркуларне економије кроз средства Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност – прилагођавање јавног позива Фонда за пријаву пројеката тако да се омогући добијање средстава и за увођење циркуларности у пословању.
- Усмјеравање доступних јавних подстицаја и средстава подршке (Влада, локалне самоуправе, Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност) у пројекте из привреде који обухватају примјену зелених технологија, дигиталних рјешења у привреди, енергетски ефикасних рјешења, рециклаже, поновне употребе, кориштења обновљивих извора енергије, заштиту природних извора и сл.

- Успостављање система управљања посебним категоријама отпада (ЕЕ отпад, отпадна возила, отпадне гуме, отпадна уља и сл) на начин да Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност објави Јавни позив за сакупљаче и обрађиваче ове врсте отпада.
- Успостављање система управљања отпадом из области индустрије текстила, коже и обуће са могућим рјешењима који се односи на рециклирање таквог отпада у циљу поновне употребе тако насталих тканина.
- Успостављање јединствене методологије обрачуна комуналних услуга на подручју цијеле теиоротије Републике Српске, које би спречило значајне различитости у обрачуна које су тренутно на снази.
- Доношење Закона о топлотној енергији Републике Српске којим би се ријешила кључна питања која се односе на поступак искључења корисника са мреже, обавезе које има лице које се искључило са мреже, те питања обавезе прикључења на мрежу и др.
- Дефинисати средства подршке привреди која ће омогућити увођење стандарда који се односе на заштиту животне средине и енергетску ефикасност (нпр. за утопљавање производних објеката, замјену кровова, постављање соларних панела за производњу енергије за сопствене потребе, итд.).
- Увести Субвенције за куповину електричних возила и електричних радних машина, по узору на Републику Србију и Федерацију Босне и Херцеговине, на начин да купац сваког електричног возила буде подржан до одређене вриједности возила путем суфинансирања набавке возила бесповратним средствима (Србија 5.000 евра по моторном возилу). Такође поред директних субвенција (суфинансирање набавке возила бесповратним средствима) потребно је увести и индиректне субвенције које могу бити различите. За ову мјеру потребну је извршити измјене Закона о јавним набавкама у смислу увођења зелених јавних набавки којима ће се преферирати набавка возила која имају мању емисију угљен-диоксида. Електромобилност је једна од најзначајнијих стратешких одредница у свим развијеним земљама свијета. Основни циљ је да се у области превоза уведу превозна средства на електрични погон, што ће резултирати смањењем емисија загађујућих материја, већим кориштењем јавног превоза, смањењем буке, итд. Посебно треба истакнути да модел електромобилности представља важан допринос испуњавању амбициозних климатских и енергетских циљева Европске уније и Босне и Херцеговине као кандидата. Електрификација сектора транспорта у том контексту представља значајну мјеру која у Републици Српској може имати низ позитивних ефеката.
- Унаприједити систем и доступност инфраструктуре за алтернативна горива за саобраћај. Потребно је олакшати прихватање алтернативних горива од корисника/потрошача јачањем инфраструктуре за дистрибуцију алтернативних горива, омогућити њено лакше кориштење, кроз провођење заједничких техничких спецификација за ову инфраструктуру. Овом инфраструктурном мјером неће се директно утицати на смањење емисија у саобраћају, но свакако је развој инфраструктуре нужан предуслов развоју тржишта возила која користе електричну енергију, СПП/СБП (СПП/ЦНГ – Компримирани природни плин/гас (СПП)_ЦНГ), УПП/УБП (УПП/ЛНГ – Укапљени/течни природни плин/гас (УПП)).
- Увођење подстицајних мјера и субвенција за коришћење пуњача за електрична возила. Неопходно је радити на развоју тржишта енергије из обновљивих извора енергије у сектору транспорта и за развој одговарајуће инфраструктуре, а које се односе на: подстицање развоја производње изградње пуњача за електрична возила, развој тржишта пуњача за електрична возила, одрживо кориштење пуњача за електрична возила у оквиру услуга јавног превоза, развој инфраструктуре за кориштење пуњача за електрична возила, дефинисање подручја у којим је обавезно осигурати инфраструктуру за пуњење електричних аутомобила.
- Продужење Одлуке о привременој суспензији и привременом смањењу царинских стопа на увоз електричних возила, хибридних возила и возила на КППГ и у 2026. години.
- Доношење Правилника о техничким условима за рад сервисних радионица које врше уградњу уређаја за погон моторних возила на алтернативна горива, како би се дефинисао начин и поступак уградње уређаја за погон моторних возила, нарочито с обзиром на чињеницу да је у контексту еколошки прихватљивих енергетских рјешења, потражња за овим врстама горива у порасту.

- Усвојити **Акциони план развоја зеленог туризма** с којим би се дефинисала одрживост туризма са аспекта заштите животне средине и вредновања природе и околине, а која би садржавала сљедеће активности:
 - планирање одрживог развоја и одрживо управљање дестинацијом,
 - заштита, одрживо кориштење и управљање животном средином, те природном и културном баштином;
 - климатске промјене – енергетска и ресурсна ефикасност;
 - одрживи транспорт и путовање;
 - туризам и одржива производња и потрошња (одрживи ланци набавке којима зелени туризам развија тржиште за друге зелене производе који се кроз њега пласирају коначном потрошачу); обрачуна услуга комуналних
 - хоризонталне теме едукације, тренинга, умрежавања; увођење стандарда квалитета, сертификација, маркетинг.

2.2. – Репорте енергетског тржишта

- Као **краткорочну мјеру** усмјерену на ублажавање негативног утицаја кризе у области енергије и снабдијевања енергијом, треба дефинисати одређивање **да цијена мрежарине и цијена електричне енергије за привреду у 2026. години треба да остане на нивоу цијена из 2025. године**. Постојећу цијену електричне енергије је потребно задржати због тога што производња електричне енергије представља компаративну предност Републике Српске у погледу цијене електричне енергије која обезбјеђује конкурентност наших производа у односу на регион. Посебне мјере за трговину електричном енергијом би свакако требале садржавати и дијелове којим би се регулисале и дефинисале повластице за привредне субјекте који редовно измирују своје обавезе али и повластице за привредне субјекте који троше велику количину електричне енергије. Такође требало би јасно прописати и увећати обим субвенција за уградњу соларних панела на објектима који се користе у привреди, како би се смањило оптерећење енергетског сектора, како би се повећао постотак произведене енергије из обновљивих извора енергије и већи број зелених сертификата (СВАМ), а истовремено како би се омогућила већа количина електричне енергије намијењене извозу.
- Према СВАМ директиви потребно је, до потпуне примјене СВАМ у Републици Српској/БиХ, успоставити берзу зелених сертификата, односно битно је успоставити систем плаћања CO₂ таксе – који би био упоредив и комплементаран са ЕУ ETS системом, како би се избјегао, по свим показатељима далеко скупљи порез на CO₂ према СВАМ који би се уплаћивао Европској унији. У случају да успоставимо наш систем плаћања, онда би тај прикупљени новац могао бити искориштен за даља улагања у привреду за побољшање енергетске ефикасности. Такође потребно је увести подстицаје привредним друштвима за уградњу енергетско ефикасних производних постројења како би се смањило ефекат утицаја СВАМ.
- Извршити измјене и допуне Правилника о обавезном означавању (маркирању) течних нафтних горива с циљем унапређења његове примјене и смањења трошкова за привредне субјекте, те креирања безбједнијих услова означавања. Комора је предложила проширење обавезе маркирања (ТНГ и мазут) ради обезбјеђивања већег квалитета наведених деривата на тржишту Републике Српске, другачији систем маркирања и остале приједлоге који би довели до једнакости и конкурентности тржишта, чиме би се постигла ситуација да сви субјекти на тржишту горива послују под истим правилима.
- Потребно је усмјерити више активности на искориштавање геотермалних извора енергије, који су прилично занемарени, као и енергије добијене из водоника. Енергетски потенцијал геотермалних вода Републике Српске је процјењен на 1260 RJ. Присуство геотермалних вода највеће је на простору простору Посавине, Семберије, бањалучке котлине и Лијевче поља. Највећи потенцијал за употребу овог извора енергије је у аквакултури, агрокултури, те за гријање насеља.
- **РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ДИСТРИБУТИВНЕ МРЕЖЕ:** Одржавање инфраструктуре и дистрибутивне мреже како би се очували производни процеси у привредним субјектима, спријечили прекиди у дистрибуцији и снабдијевању електричном енергијом како се привредни субјекти не би

суочавали са огромним губицима поновног покретања производних процеса изазваним услед прекида у снабдијевању електричном енергијом, те како би се ријешили проблеми прикључка на мрежу обновљивих извора енергије.

- **РАЗВОЈ СКЛАДИШНИХ КАПАЦИТЕТА ЗА СКЛАДИШТЕЊЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ:** Развој складишних капацитета за складиштење електричне енергије би могло бити врло продуктивно и значајно за Електропривреду Републике Српске али и за читав енергетски сектор Републике Српске. На овај начин би се омогућила контрола продаје електричне енергије на начин да се електрична енергија складишти и продаје када је продајна цијена електричне енергије највиша у току дана.
- Развој телекомуникационе инфраструктуре и омогућавање равномјерног развоја руралних и урбаних подручја, уз покривање цјелокупних подручја у циљу дигитализације свих сектора привреде и пољопривреде широм Републике Српске.
- **ЈАСНО ДЕФИНИСАНИ УСЛОВИ ЗА КОРИШТЕЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ЕНЕРГЕТСКИ ЕФИКАСНЕ ПРОЈЕКТЕ У ИНДУСТРИЈИ И РАЗВОЈ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ:** Унапређење услова за повећање енергетске ефикасности и примјену обновљивих извора енергије кроз хармонизацију законодавног оквира и успостављање одрживог начина финансирања пројеката енергетске ефикасности и ОИЕ. Изузетно је важно успоставити стабилан начин финансирања пројеката енергетске ефикасности кроз повећање средстава за предметну намјену, уз транспарентан и стално доступан јавни позив упућен свим заинтересованим субјектима за улагање у наведене пројекте.

2.3. – Репорте транспортног тржишта

- Пружање подршке сектору саобраћаја у циљу обнављања возног парка у облику субвенционисања набавке нових возила на алтернативна горива или набавке возила са ЕУРО 5 и млађим моторима у одређеном проценту од укупне вриједности возила, прописивање царинских олакшица приликом увоза таквих возила, признавања средстава издвојених за набавку нових возила као трошак приликом одређивања основице за порез на добит и поврата акциза на гориво за аутопутеве, за возила градско приградског превоза путника која не користе ауто путеве у вршењу превоза путника. Циљ подршке је да се интервенцијама у сектору друмског превоза робе и путника достигну већи степен модернизације и опремљености возила улагањем у нове возне паркове превозника ради испуњавања строгих прописа о техничкој исправности возила, смањења негативних утицаја на природу и повећање енергетске ефикасности.
- Предлажемо да се изврше измјене и допуне **Закона о међународном и међуентитетском друмском превозу путника на нивоу БиХ**, на начин да се лиценце превозника за превоз терета/путника, које издаје Министарство саобраћаја и веза Републике Српске, недвосмислено признају у међународном друмском превозу, али и да се недвосмислено признају од органа на нивоу БиХ који учествују у међународном друмском превозу, те да се ријеше проблеми нелегалног међународног превоза путника.
- Инсистирати на имплементацији НЦТС⁵ система на нивоу Босне и Херцеговине у циљу уштеде времена и трошкова контроле робе на граничним прелазима, смањења административне процедуре на граници и код царинења, те убрзавања и појефтинјења протока роба и капитала. НЦТС систем је информациони систем превоза заснован на размјени електронских порука. Ове поруке замјењују различите папирне исправе и одређене формалности старог превозног система заснованог на папирној декларацији на обрасцу ЈЦИ. Национални превозни поступак омогућава кретање робе под царинским надзором од једног до другог мјеста унутар царинског подручја Босне и Херцеговине. Највећа предност НЦТС-а је могућност да се користи електронска размјена порука и података умјесто досадашње процедуре пријављивања возила и робе на свакој граници. То ће омогућити да једном поднијета декларација испрати цијели ток транспорта при чему ће се знати у сваком тренутку гдје се роба налази.
- Потребно је извршити измјене прописа који регулишу порез на додану вриједност Босне и Херцеговине на начин да се укине ПДВ за линијски превоз путника са земљама окружења и да се обавеза плаћања

⁵ Потпуна примјена NCTS система у Босни и Херцеговини је одгођена

ПДВ-а уведе искључиво реципрочно, односно само за оне земље и превознике из земаља које су ту обавезу наметнуле Босни и Херцеговини, односно превозницима из Босне и Херцеговине.

- У складу са Споразумом о успостављању специјалних паралелних односа између Републике Српске и Републике Србије потребно је активирати сарадњу у циљу рјешавању слједећих отворених питања из области транспорта: Признавање професионалних квалификација возача моторних возила и шефова превоза (почетна квалификација, периодично оспособљавање, сертификати, легитимација за возача моторног возила, квалификациона картица возача и сл.); Признавање сертификата о стручној оспособљености возача и савјетника за безбједност за превоз опасних материја (основна обука, продужење, сертификати); Ослобађање превозника из Републике Српске потребе прибављања дозволе за треће државе (уз одговарајуће услове, јасна правила и неугрожавање пословања превозника Републике Србије); Успостављање јединственог TAG уређаја за наплату путарина на аутопутевима у Републици Српској и Републици Србији, те увођење попушта за коришћење аутопутева за привредне субјекте Републике Србије и Републике Српске; Омогућити продужење старих редова вожње који се односе на међународни погранични превоз на начин да се стари редови вожње овјеравају у сусједним општинама умјесто у редовном процесу усклађивања редова вожње.
- Увођење субвенција за купљено гориво у Републици Српској, свим регистрованим привредним друштвима којим је претежна дјелатност јавни превоз лица/терета, до 0,30 KM по литри купљеног горива. Сматрамо да би се овом мјером смањили негативни ефекти поскупљења цијена горива у Републици Српској, те би олакшало пословање субјектима који се баве овим дјелатностима који су можда и највише погођени наведеним поскупљењима.
- Реконструкција жељезничког система у циљу обезбјеђивања и подстицања финансијске самоодрживости истог, омогућавања квалитетног и одговорног одржавања жељезничке инфраструктуре и редовности саобраћаја, смањивања негативних утицаја саобраћаја на животну средину, те оптимизацију пословања и трошкова ЈП „Жељезнице РС“ а.д. Добој.
- Дигитализација и аутоматизација жељезничког транспорта Републике Српске: Дигитализацијом система транспорта у ЈП „Жељезнице РС“ а.д. Добој би се могло утицати на технику надзора, праћење стања пруга, аутоматске детекције и даљинског управљања саобраћаја што би довело до повећања продуктивности рада, с обзиром да би увођењем дигитализованих система праћења и даљинског управљања могао бити замјењен интензиван рад и надзор на жељезници у циљу омогућавања веће безбједности жељезничког саобраћаја у Републици Српској.
- Наставити активности на директном повезивању Републике Српске и Републике Србије аутопутем. На овај начин би утицали на брже и ефикасније остваривање робне размјене са Републиком Србијом јер би се смањио број административних процедура које би привредни субјекти морали предузимати у транспорту, те би се смањио потребни број сати за промет робе и путника. Такође је потребно наставити активности на стављању у пуну функцију моста у Градишци чиме би се у потпуности повезали аутопут Бања Лука – Градишка са аутопутем Загреб – Београд, потребно је реализовати активности на изградњи аутопута Бања Лука – Приједор, изградити аутопут до Бијељине и границе са Србијом, изградити брзе путеве Бијељина – Зворник – Соколац и Источно Сарајево – Вишеград – Вардиште, изградити брзи пут од Вишеграда до Требиња, те је потребно изградити двије дионице магистралног пута са од Фоче према Шћепан Пољу и Тјентишту. Такође од значаја би било и регулисање пловности ријеке Дрине која би омогућила привредницима из регије Бирач да ријечним путем (који важи за један од најјефтинијих видова транспорта) буду повезани са ријеком Савом и даље Европском унијом, Србијом и сл.
- Приступање иницијативи „**ОТВОРЕНИ БАЛКАН**“ са циљем олакшавања пословања домаћим превозницима и смањења административних процедура, као и дугих чекања на граничним прелазима.

3. ЉУДСКИ КАПИТАЛ И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

3.1. – Образовање и вјештине

- Предлажемо да се уведе нови студијски програм Сувер и индустријска безбједност, у циљу образовања нових стручњака из ове области за потребе привреде.
- Потребно је увести систем обавезног средњег образовања.
- Реформу образовања оријентисати на развој дигиталних вјештина код наставног особља и ученика, те континуираном провођењу њихове обуке.
- У циљу креирања већег броја квалификоване радне снаге потребно је увести обавезно средње школовање, те је потребно извршити промоцију и стипендирање дефицитарних занимања у секторима који се највише суочавају са недостатком квалификоване радне снаге од значаја за радне процесе као што су сектор метала, шумарства и дрвопрераде, текстила и сл.
- Континуирано радити на унапређењу процеса реализације практичне наставе.
- Потребно је извршити **модернизацију наставних планова** и програма са циљем бољег усклађивања са потребама тржишта рада и дигитализацијом истих, а који ће пружати подршку запошљавању у привреди на начин да се након завршетка школовања изведу што квалитетнији кадрови, прилагођени на нова технолошка рјешења која се налазе у привреди Републике Српске.
- Развити и усвојити нове јавноважеће програме образовања одраслих који би били усмјерени на стицање дигиталних знања и вјештина са циљем постизања већег степена запошљивости незапослених лица, те са циљем обликовања радне снаге у складу са потреба привреде Републике Српске.
- Израда нових јавноважећих програма оспособљавања одраслих из области грађевинарства као што су програми: за монтера машинских инсталација; за фасадера, монтера вентилирајућих фасада и суве градње; за електромонтера, те за Дигиталне и AI вјештине за индустрију;
- Подршка оспособљавању одраслих како би се на тржишту рада обезбиједили кадрови који недостају, смањено број на евиденцији незапослених и повећала запошљивост и квалификације доступне радне снаге.

3.2. – Запошљавање и тржиште рада

Посљедњих година Република Српска, као и земље у окружењу, суочава се са све већим недостатком радне снаге, а посебно квалификоване радне снаге, што је посљедица тренда исељавања становништва и миграција ка земљама Европске Уније, лоше демографске слике која се одржава кроз негативан природни прираштај, вишу стопу морталитета у односу на број рођених, тзв. старење нације, али и неадекватан образовни систем, превасходно у области струковних/стручних занимања и студија, те је стога потребно предузети слjedeће реформе:

- Предлажемо смањење збирне стопе доприноса у наредне двије године са 31% на 29% због све већих потреба задржавања радне снаге, те због усклађивања збирне стопе доприноса са стопама у Федерацији БиХ. Предложено смањење може се дефинисати и кроз различите етапе на начин да у 2026. години збирна стопа доприноса износи 30%, а у 2027. години да се смањи на 29%. Смањење збирне стопе може амортизовати озбиљно повећање трошкова пословања претходних неколико година у Републици Српској који се огледају најчешће кроз повећање цијена репроматеријала и сировина, повећање најниже плате, повећање цијена електричне енергије, неповољна геополитичка кретања али и друге негативне утицаје на пословање што би довело до очувања и даљег развоја привреде.
- Предлажемо допуну Закона о доприносима на начин да се уведе максималан износ основице доприноса на коју се врше уплате доприноса по узору на државе региона. Наиме, с обзиром на чињеницу постојања категорије ограничења највећег износа пензије у Републици Српској сматрамо да би требало увести и категорију максималног износа основице доприноса којим би се утврдила

основица преко које се не би уплаћивали доприноси. Овај приједлог такође представља подстицајну мјеру за привлачење високообразовних кадрова.

- Као **краткорочну мјеру** усмјерену на ублажавање оптерећености привреде Републике Српске и спречавање даљег одласка радне снаге из привредних друштава, **Привредна комора Републике Српске сматра да износ најниже плате у Републици Српској у 2026. години треба да остане исти као у 2025. години или да се смањи** с обзиром да је велики број привредних друштава у прерађивачком сектору погођен негативним ефектима економске кризе у Српској, региону и свијету. Основни проблем даљег повећања износа најниже плате је чињеница да би плате скоро свих запослене доведене у исти ниво, с обзиром да привредна друштва нису у могућности да испрате повећање најниже плате повећањем плате руководећим радницима који такође имају своје захтјеве. Све наведено пријети да Република Српска, у случају даљег повећања износа најниже плате, остане без висококвалификованих кадрова који представљају кључне кадрове у привредним друштвима.
- Извршити измјене и допуне **Закона о раду Републике Српске** на начин да се у Закон унесу одредбе које омогућавају регистрацију и дефинишу рад пословних субјеката за ангажовање (изнајмљивање) радне снаге, по узору на законска рјешења из региона (Србија и Хрватска). Предметним измјенама би се створили услови за прецизну евиденцију „на једном мјесту“ (у правним лицима која се баве посредовањем у запошљавању и изнајмљивањем радне снаге) о броју, поријеклу и занимањима страних радника који долазе да раде на територији Републике Српске.
- Предлажемо поједностављење свих процедура (радне дозволе и боравак) запошљавања стране радне снаге у подручјима индустрије гдје не постоји довољна или адекватна понуда радне снаге на домаћем тржишту рада, којим би била креирана ефикасна политика праћења увоза стране радне снаге на тржиште Републике Српске. Све више привредних друштава налази начин да увезе недостајућу радну снагу из земаља попут Турске, Филипина, Бангладеша, Индије, Непала итд., тако да су се на тржишту појавила домаћа привредна друштва која изнајмљују страну радну снагу.
- Због посебних карактеристика али и све израженијих потреба за ангажовањем сезонских радника у пољопривреди, туризму, угоститељству, грађевинарству и другим дјелатностима, предлажемо да се донесе **посебан пропис који би регулисао поједностављен процес запошљавања, те смањење пореза и доприноса на примања сезонских радника**. Слично рјешење постоју у Р. Србији.⁶
- Развити систем идентификовања, вредновања, привлачења и задржавања талентованих и перспективних радника кроз мјере осигурања стамбеног питања, професионалног развоја и пружања додатних едукација.
- Потребно је значајно увећање квоте радних дозвола за стране раднике, за потребе новог запошљавања, с обзиром да је евидентно да захтјеви привреде Републике Српске за ангажовањем страних радника константно расту.
- Предлажемо измјену Одлуке о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској на начин да се износ дневнице за службено путовање у земљи повећа на најмање 40 КМ.
- Предлажемо измјену Закона о раду на начин да се промјени рок за пријаву у Јединствени систем тако да се радник убудуће не пријављује дан прије ступања на рад, већ у року од три дана од дана ступања на рад.
- Предлажемо измјену Закона о раду на начин да се брише члан 128. став 3) који дефинише да се најнижа плата увећава по основу радног стажа. Такође сматрамо да у најнижу плату морају бити урачуната сва увећања плате, као што је случај у јавном сектору, у циљу изједначавања радника у реалном и јавном сектору.
- Предлажемо измјене **Закона о порезу на доходак Републике Српске** на начин да се увећа неопорезиви износ уплаћеног пензијског доприноса за добровољно пензијско осигурање до 2.400 КМ годишње умјесто садашњих 1.200 КМ годишњих, те да се у пореска ослобађања уврсте и исплате топлог obroка од стране послодаваца који не врше припрему топлог obroка у властитим ресторанима или путем кетеринга али и осталих примања као што су:

⁶ <https://sezonskiradnici.gov.rs/>

- теренски додатак (У Републици Српској теренски додатак, као накнада за повећане трошкове боравка за вријеме рада на терену је опорезив за разлику од Федерације БиХ, гдје су законом прописани неопорезиви износи теренског додатка).
- да се од плаћања пореза и доприноса децидно ослободе исплате помоћи радника који имају вишечлане породице, те исплате помоћи усмјерене за подршку у лијечењу малигнух обољења.
- У Републици Српској регрес је дио личних примања радника и обавезна је уплата пуног износа пореза и доприноса на регрес, док је у Федерацији БиХ регрес неопорезив у висини до 50% од просјечне нето плате исплаћене у Федерацији у последња три мјесеца прије исплате.
- Дефинисати **пореске олакшице и олакшице за плаћање доприноса** за послодавце који заснују радни однос са новозапосленим лицем, као и за послодавца који у оквиру своје дјелатности обавља истраживање и развој, са циљем растерећења рада и стварања услова за ново запошљавање, повећање плата запослених и подстицања истраживачких и развојних капацитета привредних друштава, односно привлачење стручне и висококвалификоване радне снаге у привреду.
- Све земље у региону увеле су посебне мјере за растерећење рада које подразумевају да држава за одређене категорије запослених преузима обавезе по основу пореза и доприноса за одређени период. У оквиру ове мјере свакако би се и у Републици Српској требале предвидјети пореске олакшице али и посебни програми привлачења и стварања кадрова који доносе и стварају нова знања у технологијама, који су запослени у дјелатностима за истраживање и развој. На овај начин се може постићи извршност пословања у одређеном броју привредних субјеката у Републици Српској који ће постићи натпросјечне резултате у областима управљања кадровима, политикама, процесима, производима, квалитетом али и који су способни да стварају нове производе, готове производе Републике Српске и производе веће вриједности.
- Јавни позив Завода за запошљавање за подршку запошљавању и обуци оставити отворен до потпуне искориштености средстава намијењених у ове сврхе, а не ограничавати на 30 дана, каква је досадашња пракса. **Средства из ове програмске линије усмјерити само на подршку запошљавању у привреди без ограничавања за кориштење средстава у смислу прописивања додатних услова који се односе на врсте уговора које је потребно закључити или рокове закључења уговора.** У оквиру Завода за запошљавање задржати мјеру подршке усмјерену ка финансирању преквалификација, доквалификација и обука запослених и незапослених лица у складу са утврђеним јавним програмима оспособљавања одраслих.
- У оквиру Завода за запошљавање креирати мјеру подршке која би била базирана на позив незапосленим особама да пријаве своју пословну идеју намијењену самозапошљавању и да за сваку успјешну пословну идеју добију менторску подршку у смислу детаљнијег развоја идеје, средства за започињање пословања или повезивање са привредним друштвима заинтересованим за конкретну пословну идеју.
- Развити систем идентификовања, вредновања, привлачења и задржавања талентованих и перспективних радника кроз мјере осигурања стамбеног питања, професионалног развоја и пружања додатних едукација.

3.4. – Здравство

- Дефинисати да накнаду за вријеме привремене спријечености за рад, односно за вријеме **трудничког боловања**, које у индустрији у највећем броју случајева траје и више мјесеци, Фонд здравственог осигурања послодавцима **рефундира у бруто износу**, тј. да основ за обрачун ове накнаде чини бруто плата коју би радник примио за редован рад.
- **Хитно рјешавање проблема злоупотребе боловања** од стране запослених на начин да се у активности сузбијања наведене злоупотребе активно укључе домови здравља, инспекције рада, Завод за медицину рада и спорта РС и све остале надлежне службе које су надлежне да предузимају мјере у циљу спречавања злоупотреба боловања како се привредна друштва не би суочавала са ситуација да

се мора обустављати производни процес или да дође до проблема око испорука робе због немогућности одржавања континуитета производње.

ЗАКЉУЧАК:

У складу са смјерницама за програме економских реформи земаља кандидата и потенцијалних кандидата од 2026. до 2028. године, у којим се наводи да ПЕР 2026-2028 године за сваку од три структурне области, треба да идентификује највише двије структурне реформе које треба да се слиједе у периоду од 3 године са специфичним циљевима и прекретницама које треба постићи сваке године, Привредна комора Републике Српске предлаже да приоритетне структурне реформе буду исте реформе које смо предложили и претходне године, с обзиром да се ради о реформама чије рјешавање ће недвосмислено довести до стварања повољнијег пословног окружења у Републици Српској.

**ПРИЈЕДЛОЗИ ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА ПРИОРИТЕТНЕ СТРУКТУРНЕ РЕФОРМЕ ИЗ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТРИ СТРУКТУРНЕ ОБЛАСТИ**

КОНКУРЕНТНОСТ - РЕФОРМА 1: Технолошко унапређење и дигитализација привреде како би пословни субјекти подigli конкурентност, надомјестили недостатак радне снаге и благовремено се припремили за захтјеве прописа Европске уније у погледу доказивања одрживости пословања.

КОНКУРЕНТНОСТ - РЕФОРМА 2: Реформа јавног сектора, укључујући и јавна предузећа и унапређење јавне управе и њена дигитализација. Наведена реформа се показује као стална и неопходна реформа готово сваке државе у циљу економског просперитета државе и најефикасније искористивости природних ресурса. У времену када поново до изражаја долазе природни ресурси и њихово кориштење, сматрамо да је неопходно реструктурирање свих јавних предузећа који управљају са природним ресурсима (шуме, енергија, воде и сл.) како би Република Српска могла на најбољи начин да искористи своје природне ресурсе, али да се не нарушава постојање истих. Поред реструктурирања јавних предузећа потребно је предузети активности и на стварању јаке и ефикасне е-управе која ће на брз и адекватан начин да одговори свим захтјевима привреде Републике Српске, односно која ће да буде ослонац привреди за економски раст и даљи развој.

ОДРЖИВОСТ И ОТПОРНОСТ - РЕФОРМА 1: Развити дугорочну енергетску стратегију и појачати улагања у модернизацију енергетске инфраструктуре и смањење емисије угљеника. Спровести регулаторне, финансијске и институционалне мјере у сврху веће употребе обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности и успостављање одрживог механизма финансирања за енергетску ефикасност.

ОДРЖИВОСТ И ОТПОРНОСТ - РЕФОРМА 2: Подржати процес дигитализације, односно дигиталне трансформације у јавном и приватном сектору. Питање дигитализације, односно дигиталне трансформације у јавном и приватном сектору посљедњих година добија на све већем значају, иако је повећање свијести о потреби дигитализације и примјене нових технологија узрокован и недостатком радне снаге, захтјевима страних тржишта, примјеном различитих стандарда у пословању, све израженијим проблемима у области климатских промјена, енергетике/енергије и поремећајима у ланцима снабдијевања, као и поскупљењима у области репроматеријала, сировина, енергената.

ЉУДСКИ КАПИТАЛ И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ - РЕФОРМА 1: Рјешавање питања недостатка радне снаге. У склопу ове реформе потребно је предузети низ активности које се односе на слиједеће циљеве, а то су: 1. задржавање постојеће квалификоване и неквалификоване радне снаге, 2. развијање механизма за довођење квалитетне стране радне снаге уз смањење административних процедура за довођење истих. За оба наведена циља Комора је припремила низ приједлога и мјера који су наведени у структурној области 3.2. Запошљавање и тржиште рада, али и по читавом тексту приједлога за ПЕР 2026 – 2028.

ЉУДСКИ КАПИТАЛ И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ - РЕФОРМА 2: Унапређење квалитета образовања и оспособљавања за потребе тржишта рада. Предметну реформу могуће је извршити кроз модернизацију наставних планова и програма на свим нивоима образовања са циљем бољег усклађивања са потребама тржишта рада, са посебним освртом на потребу већег присуства практичне наставе на свим степенима и нивоима образовања.

- Извршити измјене и допуне **Закона о раду Републике Српске** на начин да се у Закон унесу одредбе које дефинишу рад пословних субјеката за ангажовање (изнајмљивање) радне снаге, по узору на законска рјешења из региона (Србија и Хрватска), те брисање члана 128. став 3). Закона;
- Извршити измјене **Уредбе о условима и поступку за додјелу државне помоћи мале вриједности – de minimis помоћ у Републици Српској** на начин да се праг максимално дозвољеног износа de minimis помоћи, додијељене једном привредном субјекту у Републици Српској у периоду од три узастопне фискалне године, увећа са тренутних 200.000 ЕУР на 300.000 ЕУР;
- Предлажемо **смањење збирне стопе доприноса** у наредне двије године са 31% на 29% због све већих потреба задржавања радне снаге, те због усклађивања збирне стопе доприноса са стопама у Федерацији БиХ. Предложено смањење може се дефинисати и кроз различите етапе на начин да у 2026. години збирна стопа доприноса износи 30%, а у 2027. години да се смањи на 29%. Смањење збирне стопе може амортизовати озбиљно повећање трошкова пословања претходних неколико година у Републици Српској који се огледају најчешће кроз повећање цијена репроматеријала и сировина, повећање најниже плате, повећање цијена електричне енергије, неповољна геополитичка кретања али и друге негативне утицаје на пословање што би довело до очувања и даљег развоја привреде.
- Предлажемо измјене **Закона о порезу на доходак Републике Српске** на начин да се увећа неопорезиви износ уплаћеног пензијског доприноса за добровољно пензијско осигурање до 2.400 КМ годишње умјесто садашњих 1.200 КМ годишњих, те да се у пореска ослобађања уврсте и исплате топлог obroка од стране послодаваца који не врше припрему топлог obroка у властитим ресторанима или путем кетеринга али и осталих примања као што су: теренски додатак (У Републици Српској теренски додатак, као накнада за повећане трошкове боравка за вријеме рада на терену је опорезив за разлику од Федерације БиХ, гдје су законом прописани неопорезиви износи теренског додатка); да се од плаћања пореза и доприноса децидно ослободе исплате помоћи радника који имају вишечлане породице, те исплате помоћи усмјерене за подршку у лијечењу малигних обољења.; регрес (У Републици Српској регрес је дио личних примања радника и обавезна је уплата пуног износа пореза и доприноса на регрес, док је у Федерацији БиХ регрес неопорезив у висини до 50% од просјечне нето плате исплаћене у Федерацији у последња три мјесеца прије исплате).
- Доношење **Закона о преради и употреби дрвета** Републике Српске у циљу обједињавања одредби неколико подзаконских аката из надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у један обједињен пропис јаче правне снаге којим би се уредио цјелокупан циклус прераде дрвета и употребе дрвета од сировине до крајњег корисника као што су набавка шумских дрвних сортимената, производња и дистрибуција, систем праћења извоза и увоза производа од дрвета и намјештаја и бројне друга питања;
- Усвојити измјене **Закона о Уређењу простора и грађењу Републике Српске** која ће захватити одређене измјене а у првом дјелу односиће се на измјене у сфери лиценци за надзор, гдје је важећим Законом дефинисано да физичка лица кориштењем личних лиценци могу вршити надзор над грађењем без ограничења. Приједлог за измјену Закона дефинисан је на начин да физичка лица могу вршити надзор над објектима до 400 m² бруто површине а преко 400 m² бруто површине биће неопходно ангажовање привредног друштва надлежног за обављање послова. Наведена измјена је неопходна ради спречавања злоупотреба у овој области у корист привредних друштава али и корисника.
- Доношење новог **Закона о шумама Републике Српске** којим би се унаприједила постојећа политика и планирање, управљање и газдовање шумама Републике Српске, унаприједила заштита шума, те систем финансирања и вриједности шума као и друга питања од значаја за шуму, шумско земљиште и развој шумарства;
- Усвојити измјене и допуне **Закона о акцизама** на начин да се јасно пропише ослобађање од плаћања путарина за руднике и термоелектране или кроз неке друге видове подршке;
- Потребно је донијети нови **Закон о енергетској ефикасности Републике Српске** којим ће се ојачати капацитети за спровођење политике енергетске ефикасности;

- Усвајање измјена и допуна **Закона о играма на срећу** у правцу дефинисања финансирања пројеката промоције и развој производа у туризму из прихода остварених од накнаде за приређивање игара на срећу;
- Предлажемо да се изврше измјене и допуне **Закона о међународном и међуентитетском друмском превозу путника на нивоу БиХ**, на начин да се лиценце превозника за превоз терета/путника, које издаје Министарство саобраћаја и веза Републике Српске, недвосмислено признају у међународном друмском превозу, али и да се недвосмислено признају од органа на нивоу БиХ који учествују у међународном друмском превозу, те да се ријеше проблеми нелегалног међународног превоза путника;
- Предлажемо измјене и допуне **Закона о парничном поступку Републике Српске** на начин да се у исти уведе институт који би омогућавао судовима олакшано провођење „типских поступака“, односно поступака који су у већем броју покренути (или је познато да ће бити покренути), а који се тичу истих ствари или им је суштина идентична.

